

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 314/2012-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 27. júna 2012 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. J. A., L. M., zastúpeného advokátkou JUDr. Z. M., Advokátska kancelária, L. M., vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 40 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 32 ods. 1, 4 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 2 ods. 2, čl. 3 ods. 1, čl. 4 a čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5 CoP 29/2011 z 24. mája 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. J. A. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. septembra 2011 doručená sťažnosť Ing. J. A. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 40 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 32 ods. 1, 4 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd

(ďalej len „listina“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 2 ods. 2, čl. 3 ods. 1, čl. 4 a čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 CoP 29/2011 z 24. mája 2011 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“).

2. Ústavná sťažnosť smeruje proti rozsudku krajského súdu, ktorý v celom rozsahu potvrdil rozsudok Okresného súdu Liptovský Mikuláš (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 3 P 196/2009 z 9. februára 2011 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“). Označeným rozsudkom okresného súdu boli upravené rodičovské práva a povinnosti sťažovateľa a matky k ich maloletým deťom A., a to k R., F., a Š., tak, že maloleté deti sa zverujú do osobnej starostlivosti matky. Obidvaja rodičia sú oprávnení maloleté deti zastupovať a spravovať ich majetok. Sťažovateľ je povinný prispievať na výživu maloletého R. sumou 100 € mesačne, na výživu maloletého F. sumou 90 € mesačne a na výživu maloletého Š. sumou 60 € mesačne, vždy do 15. dňa toho-ktorého mesiaca vopred, k rukám matky, počnúc od 9. februára 2011.

Sťažovateľ je oprávnený stretávať sa s maloletým R. a F. každý páry víkend od piatku od 16.00 h do nedele do 18.30 h, každý utorok, štvrtok od 16,00 h do 18.30 h, v čase Vianoc každý páry rok od 23. 12. od 17.00 h do 26. 12. do 18.30 h, nepáry rok od 30. 12. od 17.00 h do 2.1. nasledujúceho roku do 18.30 h, počas Veľkej noci každý nepáry rok od piatku od 17.00 h do pondelka 18.30 h, v čase jarých prázdnin každý rok od pondelka od 9.00 h do stredy do 18.30 h, v čase letných prázdnin od 1. 7. od 9.00 h do 15. 7. do 18.30 h, od 1. 8. od 9.00 h do 15. 8. do 18.30 h.

Sťažovateľ je oprávnený stretávať sa s maloletým Š. každý páry piatok od 16.00 h do 18.30 h, každú páru sobotu od 9.00 h do 18.30 h, každú páru nedeľu od 9.00 h do 18.30 h, každý utorok, štvrtok od 16.00 h do 18.30 h, v čase Vianoc každý páry rok od 23. 12. od 17.00 h do 18.30 h, 24. 12. od 9.00 h do 18.30 h, 25. 12. 9.00 h do 18.30 h, 26. 12. od 9.00 h do 18.30 h, nepáry rok od 30. 12. od 17.00 h do 18.30 h, 31. 12. od 9.00 h do 18.30 h, 1. 1. nasledujúceho roku od 9.00 h do 18.30 h, 2. 1. nasledujúceho roku od 9.00 h do 18.30 h, počas Veľkej noci každý nepáry rok piatok od 9.00 h do 18.30 h, v sobotu

od 9.00 h do 18.30 h, nedeľu od 9.00 h do 18.30 h, pondelok od 9.00 h do 18.30 h, v čase jarých prázdnin každý rok pondelok od 9.00 h do 18.30 h, utorok od 9.00 h do 18.30 h, stredu od 9.00 h do 18.30 h, v čase letných prázdnin od 1. 7. do 15. 7., od 1. 8. do 15. 8. s tým, že sťažovateľ dieťa prevezme každý deň počas tohto obdobia o 9.00 h a každý deň ho matke odovzdá o 18.30 h.

Sťažovateľ si maloleté deti prevezme a po ukončení styku odovzdá matke v mieste jej terajšieho bydliska. Matka je povinná maloleté deti na styk riadne pripraviť. Obidvaja rodičia sú povinní v prípade, že sa styk z vážnych dôvodov nemôže zrealizovať, oznámiť túto skutočnosť druhému rodičovi najneskôr v lehote 24 hodín pred započatím styku, zároveň sú povinní podrobiť sa s maloletými deťmi odbornému poradenstvu v psychologickvej ambulancii.

3. Sťažovateľ sa nestotožnil so závermi krajského súdu a v ústavnej sťažnosti uviedol, že krajský súd sa nedostatočne a nepresvedčivo vysporiadal s jeho argumentáciou až do takej miery, že napadnutý rozsudok je ústavne neakceptovateľný, vykazuje vysoký stupeň arbitrárnosti, čo má za následok porušenie jeho označených základných práv. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ poukazoval predovšetkým na vykonané znalecké dokazovanie, ktoré bolo podľa jeho názoru nesprávne vyhodnotené zo strany konajúcich súdov. Sťažovateľ k tomu v podstatnom uviedol: *«... sťažovateľ upozorňoval Krajský súd v Žiline na to, že prvostupňový súd „vytrhol“ len určité skutočnosti uvedené v znaleckom posudku a zaoberal sa len nimi, pričom tieto si aj osvojil – išlo len o skutočnosti, ktoré vyhodnotil v prospech matky. Dokonca niektoré skutočnosti uvádzané súdom v odôvodnení rozsudku nie sú totožné s tými, ktoré sú uvedené v znaleckom posudku, resp. sú vytrhnuté z kontextu, čím vzbudzujú, že dávajú iný zmysel. ...*

Sťažovateľ ďalej poukazoval na skutočnosť, že súd „vzhladal“ len nedostatky a chyby v správaní sťažovateľa a jeho konaní, avšak nezobral vôbec na zreteľ ním tvrdené závažné skutočnosti, a to neprehliadnuteľné nedostatky u matky, ktoré sú zadokumentované aj v spise a znalkyňou sú hodnotené ako pozoruhodné kumulované zranenia maloletého.»

4. Sťažovateľ osobitne zdôraznil tú skutočnosť, že krajský súd nevykonal všetky dôkazy, ktoré v konaní navrhol, čo taktiež znamená zásah do jeho základných práv. V tejto súvislosti ďalej argumentoval: „Je jednoznačne preukázané, že Krajský súd v Žiline mal k dispozícii znalecký posudok a tiež aj možnosť oboznámiť sa so zápisnicou o výsluchu znalkyne zo dňa 11. 01. 2011 – sťažovateľ navrhol jej vyžiadanie a predloženie spisu 8C/145/2009, avšak napriek tomu, že ide o konanie vo veci starostlivosti súdu o maloleté deti, neurobil nič preto, aby úplne zistil skutkový stav, aby sa oboznámil podrobne so všetkými navrhnutými dôkazmi a tiež so spisom, napriek tomu, že je to jeho povinnosťou. Uvedeným konaním Krajského súdu v Žiline bolo porušené taktiež právo sťažovateľa na súdnu ochranu, ako aj na spravodlivé súdne konanie. ...

Navyše sťažovateľ poukazuje aj na to, že Krajský súd v Žiline nevzhladol ani to, že sťažovateľovi v pôvodnom konaní nebola možnosť navrhnúť ďalšie dôkazy. Prvostupňový súd vyhlásil dokazovanie za skončené, bez toho aby dal možnosť sťažovateľovi navrhnuť ďalšie dôkazy. Sťažovateľ následne... podaním z 28.01.2011 navrhol ich vykonanie, pričom okresný súd ich považoval za nedôvodné. Krajský súd sa s nimi vôbec nezaoberal a nezaoberal sa ani návrhmi na vykonanie dôkazov, ktoré sťažovateľ doručil Krajskému súdu v Žiline, pričom sa s týmito dôkazmi vôbec nezaoberal a vo svojom rozhodnutí sa s touto skutočnosťou nevysporiadal. Krajský súd v Žiline mal nariadiť pojednávanie na ozrejmienie skutočností uvádzaných sťažovateľom a na odstránenie rozporov, pričom týmito návrhmi sa vôbec nezaoberal. Sťažovateľ v odvolaní uvádzal, že nesúhlasí s rozhodnutím o jeho odvolaní bez nariadenia pojednávania, na ktorom malo dôjsť k doplneniu dokazovania.“

5. Napokon sťažovateľ namietal aj nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu: „Krajský súd v Žiline v rozpore s príslušnými ustanoveniami právnych predpisov neuviedol, aké skutočnosti považoval za preukázané, ktoré za preukázané nepovažoval, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil a ako sa vysporiadal so skutočnosťami uvedenými sťažovateľom v odvolaní. ...

S účinnosťou od 01.07.2011 vstúpilo do platnosti ustanovenie § 24 ods. 2 Zákona o rodine, podľa ktorého ak sú obidvaja rodičia spôsobilí dieťa vychovávať a ak majú osobnú starostlivosť o dieťa obidvaja rodičia záujem, tak súd môže dieťa zveriť

do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov, ak je to v záujme dieťaťa a ak budú takto lepšie zaistené potreby dieťaťa.

Ak so striedavou osobnou starostlivosťou súhlasí aspoň jeden z rodičov, potom súd musí skúmať, či bude striedavá osobná starostlivosť v záujme dieťaťa. Touto otázkou sa však Krajský súd v Žiline vôbec nezaoberal.“

6. V petite sťažnosti sťažovateľ žiadal vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených základných práv podľa ústavy, listiny, dohovoru a Dohovoru o právach dieťaťa rozsudkom krajského súdu, zrušil napadnutý rozsudok, vec vrátil na nové konanie, priznal sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 € a náhradu trov právneho zastúpenia. Výšku primeraného zadosťučinenia sťažovateľ odôvodnil predovšetkým tým, že porušenie jeho základných práv dolieha na neho osobitne nepriaznivo, trpí pocitom bezmocnosti a je v ňom v podstate negovaná dôvera v možnosť poskytnutia spravodlivosti v štáte.

7. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

8. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Ustanovenie čl. 36 ods. 1 listiny zakotvuje obsahovo identické základné právo.

9. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

10. Podľa čl. 32 ods. 1 listiny rodičovstvo a rodina sú pod ochranou zákona. Osobitná ochrana detí a mladistvých je zaručená. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti ich vôli iba rozhodnutím súdu na základe zákona.

11. Podľa čl. 2 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnými stranami Dohovoru, prijímú všetky potrebné opatrenia, aby bolo dieťa chránené pred všetkými formami diskriminácie alebo trestov založených na postavení, činnosti, vyjadrených názoroch alebo presvedčení jeho rodičov, zákonných zástupcov alebo členov rodiny.

Podľa čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akýchkoľvek postupoch týkajúcich sa detí, či už vykonávaných súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnyimi alebo zákonodarnými orgánmi.

Podľa čl. 4 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnými stranami tohto Dohovoru, vykonajú všetky potrebné zákonodarné, správne a iné opatrenia pre uskutočnenie práv uznaných týmto Dohovorom. Pokiaľ ide o hospodárske, sociálne a kultúrne práva, štáty, ktoré sú zmluvnými stranami Dohovoru, urobia opatrenia v maximálnej miere podľa svojich možností a podľa potreby v rámci medzinárodnej spolupráce.

Podľa čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnými stranami tohto Dohovoru musia vynaložiť maximálne úsilie na to, aby bola uznaná zásada, že obidvaja rodičia majú spoločnú zodpovednosť za výchovu a rozvoj dieťaťa. Základným zmyslom ich starostlivosti musí byť pritom najlepší záujem dieťaťa.

12. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

13. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. Podstatu podanej sťažnosti tvorí nesúhlas sťažovateľa s vyhodnotením dôkazov zo strany krajského súdu, pričom sťažovateľ je presvedčený, že pri správnom vyhodnutí dôkazov (najmä záverov znaleckého dokazovania) by krajský súd dospel k inému záveru a vo svojom výroku by rozhodol o striedavej osobnej starostlivosti rodičov o maloleté deti, prípadne by zveril maloleté deti do jeho osobnej starostlivosti. Sťažovateľ taktiež namietal, že krajský súd nevykonal všetky ním navrhnuté dôkazy, a napokon namietal i nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu.

15. Ústavný súd vo vzťahu k namietanému porušeniu viacerých sťažovateľom označených základných práv v prvom rade skúmal, či napadnutý rozsudok nie je neodôvodnený alebo arbitrárny v takom rozsahu, že by to malo za následok porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé prejednanie veci podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

16. Námietky sťažovateľa, ktoré uplatnil v podanej ústavnej sťažnosti, sa v podstatnej miere zhodujú s jeho argumentáciou v odvolaní proti rozsudku krajského súdu.

Krajský súd sa preto pri svojom rozhodovaní zaoberal aj uvedenou obranou sťažovateľa, ktorú však vyhodnotil ako nedôvodnú. V napadnutom rozsudku sa stotožnil so závermi súdu prvého stupňa v otázke vyhodnotenia dôkazov ako i právneho posúdenia veci. Nad rámec odôvodnenia okresného súdu v podstatnom uviedol: *„V zmysle ust. § 24 ods. 2 Zákona o rodine, predpokladmi pre rozhodnutie súdu o striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov, ktoré musia byť súčasne splnené, sú najmä záujem dieťaťa na zverení do striedavej starostlivosti oboch rodičov, lepšia možnosť zaistenia potrieb dieťaťa pri tomto spôsobe starostlivosti, spôsobilosť oboch rodičov dieťa vychovávať, záujem oboch rodičov o osobnú starostlivosť o dieťa a súhlas aspoň jedného z rodičov so zverením dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti. Zisťovanie splnenia uvedených predpokladov si vyžaduje rozsiahle dokazovanie napr. nariadenie znaleckého dokazovania pri rozhodovaní o vhodnosti striedavej osobnej starostlivosti a jej dĺžke. Súd musí predovšetkým rešpektovať právo maloletého dieťaťa na zachovanie jeho vzťahu k obom rodičom a vždy musí prihliadať na záujem maloletého dieťaťa, najmä na jeho citové väzby, vývinové potreby, stabilitu budúceho výchovného prostredia, ako aj na schopnosť rodiča dohodnúť sa na výchove a starostlivosti o dieťa s druhým rodičom. Súd musí dbať o to, aby sa rešpektovalo právo dieťaťa na výchovu a starostlivosť zo strany oboch rodičov a aby sa rešpektovalo právo dieťaťa na udržiavanie pravidelného, rovnocenného a rovnoprávneho osobného styku s obidvoma rodičmi. Vek dieťaťa má pri rozhodovaní o striedavej osobnej starostlivosti pomerne dôležitú úlohu a súd by ho mal pri rozhodovaní tiež vziať do úvahy. Rozhodnutie o striedavej osobnej starostlivosti o maloleté dieťa by malo vychádzať zo spoločnej vôle a dohody rodičov, schopnosti spolu komunikovať a spolupracovať a nezapájať dieťa do svojich vzájomných problémov.*

Odvolací súd po preskúmaní obsahu spisu dospel k rovnakému záveru ako okresný súd, ktorý zveril maloleté deti do osobnej starostlivosti matky a styk s otcom upravil tak, ako je uvedené vo výroku rozsudku. Odvolací súd sa stotožnil s konštatovaním okresného súdu, ktorý mal za to, že v konaní o úprave výkonu rodičovských práv a povinností na čas do rozvodu bolo potrebné rozhodnúť aj vzhľadom na dĺžku konania, ako aj na skutočnosť, že uvedený stav vnáša medzi rodičov napätie, keď obidvom záleží na výsledku konania a má negatívny vplyv na deti. Navyše je potrebné konštatovať, že vzhľadom k tomu, že v rozhodnutí, ktorým sa rozvádza manželstvo rodičov maloletého dieťaťa, súd upravuje

výkon rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu na čas po rozvode, skoršia úprava výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu podľa § 36 a § 65 ods. 1, t. j. na čas do rozvodu, stráca účinnosť právoplatnosťou výroku o úprave rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu a výživnom v rozhodnutí, ktorým sa rozvádza manželstvo rodičov maloletého dieťaťa, bez ohľadu na to, či výkon ich rodičovských práv a povinností k maloletým deťom bol už upravený skorším rozhodnutím súdu alebo súdom schválenou dohodou.

V nadväznosti na uvedené zároveň odvolací súd dospel k záveru, že vzhľadom na skutočnosť, že v konaní o rozvod manželstva bolo nariadené kontrolné znalecké dokazovanie vo vzťahu k otázke zverenia maloletých detí do striedavej osobnej starostlivosti rodičov, nebolo možné v tomto konaní a v tomto čase jednoznačne ustáliť, že boli splnené všetky podmienky pre zverenie maloletých detí do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov, tak ako to namieta otec maloletých detí v podanom odvolaní. Zo znaleckého posudku Mgr. L. A., ako aj z jej výsluchu vyplýva, že optimálna by v danom prípade bola striedavá starostlivosť, avšak vzhľadom na vyššie uvedené bude posúdenie tejto otázky predmetom konania o rozvod manželstva a úpravu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas po rozvode. Preto odvolací súd zhodne s okresným súdom má zato, že v konaní o rozvod manželstva a úpravu výkonu práv a povinností rodičov na čas po rozvode, môže dôjsť aj k zmene skutočností, ktoré môže mať vplyv na rozhodnutie v danom konaní v porovnaní s rozhodnutím v tomto konaní. Avšak vzhľadom na záujem detí bolo nevyhnutné, aby okresný súd o úprave do rozvodu rozhodol.

Zároveň aj vzhľadom na vzťahy rodičov a nevyriešenú komunikáciu považoval odvolací súd rozhodnutie okresného súdu za opodstatnené a rozumné, prihliadajúce na záujem detí a na ich zdravý psychický vývoj.

Pokiaľ otec maloletých detí v podanom odvolaní neustále poukazoval na funkčnosť dohôd o úprave styku jeho a matky s deťmi a mal za to, že okresný súd svojím rozhodnutím deti vytrhol z určitého režimu a organizácie, jeho tvrdenia sú neopodstatnené, nakoľko keby ich stretávanie prebiehalo bezproblémovo, nebol by zo strany matky podaný návrh na zverenie detí do osobnej starostlivosti a úpravu styku otca s deťmi, pričom o jeho tvrdeniach nesvedčia aj početné záznamy vyhotovené úradom práce o problémoch, ku ktorým došlo pri realizácii styku, resp. že nemu nedošlo vôbec.

Odvolací súd sa zároveň stotožnil s rozhodnutím okresného súdu o uložení povinnosti rodičom a maloletým deťom podrobiť sa odbornému poradenstvu. Je potrebné, aj vzhľadom k odvolaniu otca maloletých, zdôrazniť, že pokiaľ rodičia skutočne deti milujú tak, ako to proklamujú, budú opatrenia brať ako ponúknutú pomoc pri riešení ich problému a nie ako určitú formu sankcie s cieľom vyhnúť sa jej. ...

Pokiaľ otec maloletých detí v odvolaní uviedol, že nesúhlasí s rozhodnutím odvolacieho súdu bez nariadenia pojednávania a žiadal, aby odvolací súd na rozhodnutie o odvolaní nariadil pojednávanie, odvolací súd konštatuje, že zo znenia § 214 O.s.p. vyplýva, že základnou formou konania o odvolaní je konanie bez pojednávania. Z ust. § 214 ods. 2 O.s.p. vyplýva, že odvolací súd môže, okrem prípadov uvedených v ods. 1, rozhodnúť o odvolaní aj bez nariadenia pojednávania. Odvolací súd dospel z záveru, že v prejednávanej veci nebol daný žiaden zo zákonných dôvodov uvedených v ust. § 214 ods. 1 O.s.p. odôvodňujúcich nariadenia pojednávania, pričom podľa uvedeného ustanovenia na prejedanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak a) je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b) súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania, c) to vyžaduje dôležitý verejný záujem. Odvolací súd preto rozhodol o odvolaní otca maloletých v súlade s ust. § 214 ods. 2 O.s.p. bez nariadenia pojednávania.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti odvolací súd neuznal opodstatnenosť argumentácií otca maloletých detí, na ktorých založil svoje odvolacie dôvody a rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku.“

17. Ústavný súd pri posudzovaní namietanej ústavnej nekonformnosti napadnutého rozsudku krajského súdu s poukazom na svoju ustálenú judikatúru predovšetkým konštatuje, že pokiaľ ide o medze zasahovania ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ústavnému súdu neprináleží hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia vecí všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti (II. ÚS 1/95). Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým prislúcha interpretácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo záväznou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných

slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli do takej miery zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, že by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06, I. ÚS 88/07).

18. Z predloženej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ v podstate požaduje revíziu rozsudku krajského súdu, ktorým sa jeho odvolaniu proti rozsudku okresného súdu nevyhovelo. Sťažovateľ sa zameril na znalecké dokazovanie a nepriamo aj na niektoré ďalšie listinné dôkazy, ktoré napokon sám v sťažnosti vyhodnotil z pohľadu ich obsahu, príp. účelovosti, pritom dospel k opačným záverom ako všeobecné súdy. Inak povedané, závery vykonaného dokazovania sťažovateľ interpretoval inak, než konajúce všeobecné súdy.

19. V intenciách už uvedenej stabilizovanej judikatúry ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že mu zásadne neprislúcha hodnotiť vykonané dôkazy (výsluch svedkov, znalecké dokazovanie a iné), tak ako to požaduje sťažovateľ vo svojej sťažnosti. Takýto postup ústavného súdu by bol nielen v príkrom rozpore s už uvedenými úlohami ústavného súdu, ale popieral by základnú zásadu ústnosti a základnú zásadu bezprostrednosti súdneho konania, ktoré vytvárajú najlepšie predpoklady na zistenie materiálnej pravdy.

20. Ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd vo svojom rozsudku dostatočne vyhodnotil vykonané dokazovanie, na sporné otázky namietané sťažovateľom dal vyčerpávajúcim spôsobom kvalifikované odpovede, a preto aj ústavný súd ho považuje za dostačujúci a ústavne relevantný. V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozsudku krajský súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré potvrdil rozsudok okresného súdu v celom rozsahu. Okolnosť, že sťažovateľ má odlišný názor, nezakladá porušenie označených základných práv a slobôd. Ústavný súd preto nemá dôvod zasahovať do záverov najvyššieho súdu. Ústavný súd k tomu ďalej poznamenáva, že základné právo na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie garantované ústavou, listinou a dohovorom neznamená právo na úspech v konaní pred všeobecným súdom a nemožno

ho ani účelovo chápať tak, že jeho naplnením je vyhovieť všetkým návrhom účastníka konania (napr. II. ÚS 4/94, I. ÚS 8/96).

21. K namietanému neúplnému vykonaniu všetkých navrhovaných dôkazov, najmä vo vzťahu k znaleckému posudku Mgr. L. A., ústavný súd uvádza, že z práva na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces nevyplýva pre sťažovateľa právo, aby súdy akceptovali všetky jeho návrhy na vykonanie dokazovania, ale aby mali možnosť tieto návrhy predniesť (porovnaj rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva Engel c. Holandsko z 8. júna 1976, séria A, č. 22, s. 38 - 39, § 91, podobne II. ÚS 25/07). Zároveň ústavný súd dodáva, že v okolnostiach daného prípadu vonkoncom nemožno hovoriť o možnom porušení označených základných práv sťažovateľa, pretože krajský súd sa v odvolacom konaní oboznámil s predmetným znaleckým posudkom, avšak ani tento dôkaz argumentačne nezvrátil jeho potvrdzujúci rozsudok, čo napokon krajský súd aj náležite odôvodnil.

22. Taktiež neobstojí ani tá časť ústavnej argumentácie sťažovateľa, že rozhodnutím krajského súdu bez nariadenia pojednávania boli porušené jeho základné práva, pretože mu tým nebola daná možnosť odstrániť z jeho pohľadu skutkové nezrovnalosti.

23. Podľa § 214 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak

- a) je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie,
- b) súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania,
- c) to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

Podľa § 214 ods. 2 OSP v ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania.

24. V okolnostiach daného prípadu ústavný súd s poukazom na citované ustanovenie § 214 OSP konštatuje, že postup krajského súdu nevybočil z rámca Občianskeho súdneho poriadku, ktorý vymedzuje mantinely pre postup všeobecných súdov pri prejednávaní vecí

v odvolacom konaní vo vzťahu k nariad'ovaniu pojednávania. Krajský súd navyše kompaktno odôvodnil, z akých dôvodov nenariad'oval vo veci ďalšie pojednávanie, ale vo veci rozhodol. Všeobecné súdy sú povinné postupovať tak, aby boli dodržané práva garantujúce spravodlivý proces, ktoré však nemožno vykladať takým spôsobom, že súd je povinný vyhovieť každému procesnému návrhu sťažovateľa. Súčasťou práva na spravodlivý proces sú aj záruky rýchlosti a hospodárnosti konania, na ktoré je konajúci súd rovnako povinný prihliadať. Uvedené ústavne relevantné úvahy berie do úvahy aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý pri posudzovaní verejnosti súdneho konania na odvolacích súdoch zdôrazňuje osobitosť každého prípadu a povahu otázok preskúmaných odvolacím súdom (napr. rozhodnutie Jan - Ake Andersson a Fejde c. Švédsko z 29. októbra 1991, *Annuaire*, č. 212-C).

25. Sťažovateľ okrem porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru namietal aj porušenie ďalších základných práv podľa čl. 32 ods. 1, 4 a čl. 36 ods. 1 listiny a práv podľa čl. 2 ods. 2, čl. 3 ods. 1, čl. 4 a čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, avšak vždy na základe rovnakých skutočností, z akých vychádzal pri svojich námietkach o porušení čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže namietaným porušením základných práv podľa listiny a Dohovoru o právach dieťaťa sťažovateľ sleduje ten istý účel, ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že nie je nevyhnutné osobitne sa zaoberať touto časťou sťažnosti, pretože závery prijaté v časti sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sa v celom rozsahu vzťahujú aj na záver vo vzťahu k ďalším označeným právam. Sťažovateľom označené základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru porušené nebolo a v nadväznosti na to nemohlo dôjsť ani k porušeniu ďalších sťažovateľom označených práv (*mutatis mutandis* IV. ÚS 116/05, III. ÚS 218/07, III. ÚS 70/08).

26. Z dôvodu presvedčivosti tohto rozhodnutia však ústavný súd považoval za potrebné zdôrazniť tieto skutočnosti.

27. Rodičovské práva a povinnosti patria, tak ako to uvádza aj sťažovateľ, obidvom rodičom. Ak rodičia žijú v manželstve, predpokladá sa, že ich vychovávajú v zásade na základe vzájomnej dohody a v záujme maloletého dieťaťa. Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“) úpravu výkonu rodičovských práv a povinností v určitých špecifických situáciách rieši osobitne, čo čl. 32. ods. 1 a 4 listiny (obsah ktorého zodpovedá čl. 41 ods. 1 a 4 ústavy) nielen umožňuje, ale aj predpokladá. Pritom zákon o rodine preferuje predovšetkým dohodu rodičov pri výkone rodičovských práv a povinností (§ 24 ods. 2, § 25 ods. 1, § 35 a § 36 zákona o rodine). Až keď nedôjde k dohode rodičov o výkone rodičovských práv, rozhodne o ich výkone súd, vždy však s prihliadnutím na záujem maloletého dieťaťa.

28. Právna úprava styku rodičov s ich maloletými deťmi nevedie podľa už vysloveného právneho názoru ústavného súdu (PL. ÚS 26/05) k obmedzeniu práv rodičov, ale práve naopak, práve prostredníctvom tejto úpravy sa prispieva k ich garancii, a preto nemôže byť v nesúlade s čl. 32. ods. 1 a 4 listiny.

29. Vo vzťahu k namietanému porušeniu viacerých základných práv garantovaných Dohovorom o právach dieťaťa ústavný súd uvádza, že obsahom pozitívneho záväzku štátu vo vzťahu k právam a slobodám občana je povinnosť podniknúť opatrenia na ochranu práv, ktoré v ústave priznal občanovi, ale súčasťou pozitívneho záväzku nie je povinnosť dosiahnuť výsledok, ktorý občan žiada od štátu (II. ÚS 8/96, I. ÚS 4/02). Ústavný súd z už opísaných dôvodov nemohol dospieť k záveru, že krajský súd sťažovateľovi napadnutým rozsudkom neposkytol tú ochranu, ktorú podľa tvrdenia v sťažnosti z dôvodu existencie pozitívneho záväzku štátu mu mal ako otcovi maloletých detí poskytnúť.

30. V závere ústavný súd pripomína, že podľa § 26 zákona o rodine ak sa zmenia pomery, súd môže aj bez návrhu zmeniť rozhodnutie o výkone rodičovských práv a povinností alebo dohodu o výkone rodičovských práv a povinností. Nakoniec zo samotného odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu vyplýva, že „... je potrebné konštatovať, že vzhľadom k tomu, že v rozhodnutí, ktorým sa rozvádza

manželstvo rodičov maloletého dieťaťa, súd upravuje výkon rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu na čas po rozvode, skoršia úprava výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu podľa § 36 a § 65 ods. 1, t.j. na čas do rozvodu, stráca účinnosť právoplatnosťou výroku o úprave rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu a výživnom v rozhodnutí, ktorým sa rozvádza manželstvo rodičov maloletého dieťaťa, bez ohľadu na to, či výkon ich rodičovských práv a povinností k maloletým deťom bol už upravený skorším rozhodnutím súdu alebo súdom schválenou dohodou.“. To znamená, že sťažnosťou napadnutý rozsudok má de facto dočasný charakter a sťažovateľ pri zmene pomerov alebo aj v prebiehajúcom konaní o rozvod a úpravu rodičovských práv po rozvode môže ďalej uplatňovať svoje rodičovské práva.

31. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti v zmysle judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánom štátu (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, alebo z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno preto považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05). Dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť je teda absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. O taký prípad išlo aj v prerokúvanej veci, preto ústavný súd z vyššie uvedených dôvodov považuje sťažnosť za zjavne neopodstatnenú.

32. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

33. Keďže sťažnosť bola odmietnutá pre jej zjavnú neopodstatnenosť, ústavný súd nemohol rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa, ktoré sú viazané na skutočnosť, že sťažnosti bude vyhovené.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. júna 2012